

หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่า
อยู่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1

Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable:
Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental
Development: Phase I

¹สุธินี อรรถการ, ²สัญญา เคนาภูมิ, ³สำราญ พิมราช, ⁴ธัญชนก ปะวะละ, ⁵วาริธ ราศรี, ⁶รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, ⁷สุบรรณ เอี่ยม
วิจารณ์, ⁸จารุวรรณ เอกสะพัง, ⁹พรพิชญ ธรรมปัทม์, ¹⁰ประภากร ศรีสว่างวงศ์

¹Suthinee Atthakorn, ²Sanya Kenaphoom, ³Sumran Pimratch, ⁴Thanyachanok Pawala, ⁵Warit Rasri, ⁶Rutchanun
Srisupak, ⁷Subunn leamvijam, ⁸Jaruwan Aeksapang, ⁹Pompisanu Thammapat, ¹⁰Prapakorn Srisawangwong

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

¹E-mail: Suthineeatt@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-8572-8097>; ²E-mail: zumsa_17@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-9833-4759>

³E-mail: sumranp@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-4059-171X>; ⁴E-mail: thanyachanok.pa@rmu.ac.th; <https://orcid.org/0000-0003-3512-9413>

⁵E-mail: sanowa_cmnu@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0003-0648-6489>; ⁶E-mail: rutchanun@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-3454-3981>

⁷E-mail: Subunn_i@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-7218-2929>; ⁸E-mail: Jarusuan.2522@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-5331-6816>

⁹E-mail: thammapat.p@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-0268-558X>; ¹⁰E-mail: prapakorn.sri@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-6525-2175>

Received 27/04/2022

Revised 01/05/2022

Accepted 02/05/2022

บทคัดย่อ

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาภายใต้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการขับเคลื่อนสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตย พัฒนาผลิตผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย พัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐ และการสร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพประชาชนด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มฝ่ายปกครองระดับตำบลและหมู่บ้าน กลุ่มข้าราชการในพื้นที่ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มประชาชนทั่วไป เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยหลายส่วนได้แก่แบบสอบถาม การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมสมอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า (1) การพัฒนาการขับเคลื่อนสังคมอุดมปัญญา

[93]

Citation: สุธินี อรรถการ, สัญญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธัญชนก ปะวะละ, วาริธ ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., leamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

.....

ประชาธิปไตยชุมชน พบว่า ทำให้ได้กรอบแนวคิดที่ทำให้เกิดสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตย ได้แก่วิถีปัจเจกบุคคล วิถีประชา และ ระบบกลไกทางสังคม (2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย เพื่อพัฒนาสู่เกษตรกรรายย่อยของชุมชน พบว่า ควรที่จะสร้างหรือพัฒนารูปแบบการผลิตผักที่ปลอดภัยให้กับชุมชนดังกล่าว เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งผลิตผักปลอดภัยจากสารเคมีเพื่อใช้บริโภคและจำหน่ายให้กับชุมชน (3) การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน คือ ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยจากปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน (4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สมาชิกในชุมชนร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและความต้องการของตนเอง เพื่อวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและแผนปฏิบัติการด้วยเทคนิค AIC (5) การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนต้นแบบบนพื้นฐานคุณธรรมและความโปร่งใส พบว่า จุดเด่นด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน ผู้บริหาร มีภาวะผู้นำสูง เน้นการบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหา เน้นความสามัคคีในการทำงานของบุคลากรในองค์กร และ (6) การสร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพประชาชนด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน พบว่า (ก) ภาครัฐ มีความต้องการให้เกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและชุมชนในการส่งเสริมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพที่ชัดเจน (ข) ภาคชุมชน เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมในการดูแลสุขภาพชุมชน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ ในภาพรวมมีการใช้สมุนไพรดูแลสุขภาพอยู่ในระดับบางครั้ง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 (S.D. = 0.52)

คำสำคัญ: หมู่บ้านราชภัฏ; ศาสตร์แห่งพระราชา; การพัฒนาอย่างยั่งยืน; เมืองน่าอยู่

Abstract

This research project is research and development under the concept of participatory action research. The objectives are to develop a social drive that is rich in democratic wisdom, develop quality and safe agricultural products, develop a sustainable community environmental management model, develop a sustainable community economy, develop a government management system and mechanism, and create a Model of health care for people with herbs. The research area is Kaeng Loeng Chan Subdistrict, Mueang District, Maha Sarakham Province. The target population is sub-district administrative organization

[94]

Citation:

สุธินี อัดถการ, สันยา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, อ้นชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, ทรัพย์พนธ์ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

.....

administrators, sub-district and village administrative groups, local government officials, farmers' groups, and general people. Data collection tools include questionnaires, semi-structured interviews, group discussions, brainstorming sessions, and participant workshops. Quantitative data analysis uses basic statistics to analyze data. The qualitative data used content analysis method and thematic analysis and then presented the descriptive results of the research. The results found that (1) The development of social drives that are rich in community democratic wisdom found that resulting in a conceptual framework that creates a democratic intellectual society, namely the way of the individual, the way of the people, and the social mechanism. (2) Development of quality and safe agricultural products to develop into sustainable agriculture of the community found that should create or develop a safe vegetable production model for such communities to be a learning center and a source for producing safe vegetables from chemicals for consumption and distribution to the community. (3) The development of a sustainable community environmental management model found that the environmental problem in the community is the problem of solid waste management in the community. As a result of such problems, there are many impacts on the environment in the community. (4) Sustainable development of community economy based on natural resources and local wisdom based on sufficiency economy. Community members come together to formulate solutions to their own problems and needs in order to create a community economic development plan and action plan using AIC techniques. (5) Development of government management systems and mechanisms to support the development of model communities on the basis of morality and transparency. Distinctive features of Kaeng Loeng Chan Subdistrict Administrative Organization administration, executives have high leadership, emphasizing participatory management in solving problems, emphasizing unity in the work of personnel in the organization. And (6) The creation of a model of health care for people with folk herbs found that (A) The government sector needs to create a clear network between the government and community to promote the use of herbs in health care. (B) The community sector in order to obtain guidelines for organizing activities in community health care, it was found that the target group used herbs for health

[95]

Citation:

สุธินี อัดถากกร, สัณญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, อ้นยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ์ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

care in general, using herbs for health care at some times with an average score. is equal to 2.27(S.D.=0.52).

Keywords: Rajabhat Village; The King's Science; Sustainable Development; Vibrant Cities

บทนำ

“ศาสตร์แห่งพระราชา” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์โลกกว่า 70 ปี ในรัชสมัยของพระองค์อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนามากที่สุด ทรงได้รับการยอมรับจากองค์พระประมุขจากประเทศต่างๆ ทั่วโลกในฐานะของ King of Kings เป็นราชันย์ของราชาทั้งปวง การทรงงานกว่า 70 ปีนั้นทำให้ทรงมีผลงานมากมาย เฉพาะโครงการพระราชดำริกว่าสี่พันโครงการ ขอบข่ายของการทรงงานในสาขาวิชาการต่างๆ มากมายหลายแขนง จนกว่าจะบรรยายได้หมดสิ้น สิ่งที่ทรงสอน ที่ทรงทำให้ดูเป็นแบบอย่างล้วนแล้วแต่เป็นศาสตร์พระราชา ที่คนไทยทั้งปวงควรได้เรียนรู้และนำมาปฏิบัติตาม แม้พระองค์จะไม่เสด็จอยู่แล้วก็ตาม แต่คำสอนและพระราชจริยวัตรเหล่านั้นไม่เคยจางหายไปจากใจของคนไทย ข้าแผ่นดินทั้งปวง การปฏิบัติตามแนวทางแห่งศาสตร์พระราชาก็เป็นปฏิบัติบูชาที่จะช่วยให้บ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคง ผาสุก และยั่งยืนต่อไปในภายภาคหน้าดังที่ทรงห่วงใยประชาชนคนไทยและแผ่นดินมาตลอดรัชสมัย การปฏิบัติบูชาด้วยการทำตามศาสตร์พระราชาก็จะเป็นการปฏิบัติธรรมบูชาพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เฉกเช่นเดียวกันกับที่พุทธบริษัท 4 ยึดถือหลักธรรมะในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและปฏิบัติธรรม บูชาธรรม ฉันทิโกฉันทินัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้มีแผนงานการวิจัยและพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศาสตร์แห่งพระราชา โดยได้มีการสำรวจชุมชนด้านศักยภาพและความต้องการของชุมชนจากหลากหลายพื้นที่แล้ว ทีมวิจัยเห็นว่า ควรเลือกพื้นที่บ้านแก่งเลิงจานให้เป็น “หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชา” เนื่องจากมีความพร้อมในหลายประเด็นที่ทีมวิจัยได้กำหนดกลยุทธ์แผนงาน และแนวทางการพัฒนาชุมชนร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย ชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล สถาบันการศึกษา สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง พัฒนาการอำเภอ และภาคเอกชน พัฒนาระบบและกลไกในการวิจัยที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนแบบยั่งยืนให้กับชุมชนใกล้เคียงและผู้สนใจศึกษาดูงาน ตลอดจนประสานความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการดำรงชีวิตการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งแบบยั่งยืน

[96]

Citation:

สุธินี อัดถากร, สันญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พิชญ์ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Attahakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจานเป็นพื้นที่กึ่งเมือง กึ่งชนบท การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องถูกนำมาใช้เพื่อเป็นกระบวนการในการค้นคว้า หาคำตอบที่สอดคล้องและสนองต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่แท้จริง อันเป็นผลจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มาช่วยคิด ร่วมคุย ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งปัญหาหรือแนวทางการแก้ไข ล้วนมาจากการตัดสินใจเลือกบนพื้นฐานของความรู้และข้อมูลจากกระบวนการวิจัย ที่ทุกคนเห็นร่วมกันแล้วว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นปัญหา ร่วมที่ทุกคนได้รับผลกระทบและต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้ชุมชนพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสามารถขยายผลสู่ชุมชนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้ยึดและนำเสนอปรัชญาที่จะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นซึ่งมีพันธกิจในการสอนวิจัย และบริการวิชาการแก่ชุมชน ดังนั้นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามคือการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับ ตำบลระดับจังหวัดและร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นตลอดจนภาคเอกชนเพื่อหาทางพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาบริบทชุมชนโดยทั่วไปเพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหา ความต้องการ และเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของปัญหา เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ และนำไปสู่การหาแนวทางการแก้ปัญหา โดยทำการศึกษาและค้นหาศักยภาพ ภูมิปัญญาและความรู้ท้องถิ่น มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา โดยให้ชุมชนได้ร่วมกันค้นหาในมิติของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม นำมา ทบทวน วางแผน ในการศึกษาวิจัยและร่วมออกแบบแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามศาสตร์แห่ง พระราชา

วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อพัฒนาการขับเคลื่อนสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตย พัฒนาผลิตผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย พัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐ และการสร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพประชาชนด้วยสมุนไพร พื้นบ้าน ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

การทบทวนวรรณกรรม

1. ศาสตร์แห่งพระราชา

[97]

Citation: สุธินี อัดถากร, สัณญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Attahakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamwijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

“ศาสตร์แห่งพระราชา” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชย์ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์โลกกว่า 70 ปี ในรัชสมัยของพระองค์อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนามากที่สุด ทรงได้รับการยอมรับจากองค์พระประมุขจากประเทศต่างๆ ทั่วโลกในฐานะของ King of Kings เป็นราชันย์ของราชาทั้งปวง การทรงงานกว่า 70 ปีนั้นทำให้ทรงมีผลงานมากมาย เฉพาะโครงการพระราชดำริกว่าสี่พันโครงการ ขอบข่ายของการทรงงานในสาขาวิชาการต่างๆ มากมายหลายแขนง จนกว่าจะบรรยายได้หมดสิ้น สิ่งที่ทรงสอน ทรงที่ทรงทำให้ดูเป็นแบบอย่างล้วนแล้วแต่เป็นศาสตร์พระราชา ที่คนไทยทั้งปวงควรได้เรียนรู้และนำมาทำตาม แม้พระองค์จะไม่เสด็จอยู่แล้วก็ตาม แต่คำสอนและพระราชจริยวัตรเหล่านั้นไม่เคยจางหายไปจากใจของคนไทย ข้าแผ่นดินทั้งปวง การปฏิบัติตามแนวทางแห่งศาสตร์พระราชาก็เป็นปฏิบัติบูชาที่จะช่วยให้บ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคง ผาสุก และยั่งยืนต่อไปในภายภาคหน้าดังที่ทรงห่วงใยประชาชนคนไทยและแผ่นดินมาตลอดรัชสมัย การปฏิบัติบูชาด้วยการทำตามศาสตร์พระราชาก็เป็นการปฏิบัติธรรมบูชาพระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เฉกเช่นเดียวกันกับที่พุทธบริษัท 4 ยึดถือหลักธรรมะในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและปฏิบัติธรรม บูชาธรรม ฉันทิโกฉันทินัน

หนึ่งวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาคือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา สาม สong ปรัชญาแห่งศาสตร์พระราชาคือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บทประยุกต์แห่งศาสตร์พระราชา และสี่ ผลลัพธ์ของศาสตร์พระราชาคือแผ่นดินธรรมและประโยชน์สุขแห่งมหานชาตสยามอันเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะหลักการนำทางการพัฒนาซึ่งประกอบด้วย 3 ห่วง/ ฐาน ดังนี้ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ฐานความรู้ และ ฐานคุณธรรม

2. วิธีการของศาสตร์พระราชาคือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา กล่าวคือการพัฒนาจำเป็นต้องเข้าใจสภาพและปัญหา การเข้าถึงสภาพและปัญหาของสิ่งที่พัฒนา การพัฒนาหรือการทำเจริญขึ้น ทั้งในมิติคน มิติวัตถุ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อม และมิติวัฒนธรรม

เข้าใจ หมายถึง การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วเป็นฐานมูลในการทำ ความกระจ่างโดยใช้และแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์อย่างลุ่มลึกและการวิจัยเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ การทดลองใช้ในภาคสนามจนได้ผลจริงก่อน

เข้าถึง หมายถึง การระเบิดจากข้างในหรือการเริ่มต้นจากคนในชุมชน ทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนสังคม พร้อมกับการสร้างและติดปญญาให้กับชุมชนสังคม

พัฒนา หมายถึง การพัฒนาที่ประชาชนเริ่มต้นด้วยตนเองบนฐานของการพึ่งพาตนเองได้ และสามารถทำให้เกิดต้นแบบการพัฒนาในการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนชุมชนเดียวกันหรือชุมชนอื่นได้เรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ต่อยอดได้

3. การประยุกต์แห่งศาสตร์พระราชา กล่าวคือ บุคคลที่น้อมนำศาสตร์พระราชามาดำเนินชีวิต จะต้องทำให้ด้วยความพอใจหรือทำด้วยความรัก ความปรารถนาและด้วยจิตใจที่เปิด กล่าวคือตั้งอยู่บนพื้นฐานของทัศนคติที่เห็นคุณค่า จากนั้นก็ต้องประกอบด้วยการตั้งใจมั่นที่จะประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน ไม่ยึดติดตำราจนเกินไป ปรับตามบุคคลหรือปราชญ์ผู้เป็นแบบอย่าง ภูมิสังคมที่เหมาะสมกับตนเอง สภาพพื้นที่ที่เป็นไปได้ และสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยอย่างเหมาะสม ยกตัวอย่างของการประยุกต์แห่งศาสตร์พระราชา ดังเช่น โครงการพระราชดำริกว่า 4000 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการแก่งลัดดิน โครงการแก้มลิง โครงการฝนหลวง โครงการกั้นน้ำช่วยพัฒนา โครงการหญ้าแฝก โครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ โครงการสถานีวิทยุ อ.ส. โครงการถนนวงแหวน โครงการถนนรัชดาภิเษก โครงการทางด่วนลอยฟ้าถนนบรมราชชนนี โครงการสะพานพระราม 8 ฟอนท์ไทยจิตรลดา และโครงการเสาอากาศสุธี เป็นต้น

4. ผลลัพธ์ของศาสตร์พระราชา คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการบนพื้นฐานแผ่นดินโดยธรรมและประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวไทยซึ่งสอดคล้องกับพระปฐมบรมราชโองการ **“พออยู่พอกิน และ รู้รักสามัคคี”** ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและมหัพวงมหาวิทยาลัย (2546) ระบุว่า การมีส่วนร่วมคือความสามารถของบุคคลหรือชุมชนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในประโยชน์ของบริการและเพื่อควบคุมและประเมินโครงการในท้องถิ่น นอกจากนี้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมมีลักษณะสองประการ: (1) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนจบโครงการ รวมทั้งการค้นหาคำปรึกษา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหาร จัดการการคิดตามการประเมินและรับประโยชน์ที่มาจากโครงการ (2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งออกเป็นสองประเภท: (ก) ส่งเสริมสิทธิและอำนาจของประชาชนโดยประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถในการจัดการ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรของชุมชน ทำให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนใน ชนบทสามารถแสดงความสามารถและได้รับประโยชน์จากการพัฒนา และ (ข) การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาที่นำโดยรัฐไปสู่การพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจการ

วางแผนจากส่วนกลางไปสู่ระดับภูมิภาค โดยคืบอำนาจการพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

โกวิท พวงงาม (2545) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ (1) มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาท้องถิ่น กล่าวคือ หากชาวบ้านยังไม่ทราบปัญหาและเข้าใจสาเหตุของปัญหาในพื้นที่ให้ดีขึ้นแล้วจึงดำเนินการแก้ไข ปัญหาในท้องถิ่นจะไร้ผลเพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการดำเนินการเหล่านั้น (2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการวางแผนเพราะการวางแผนเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้คนในชนบทได้รู้จักวิถีชีวิตและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีผล และวิธีการใช้ข้อมูลและปัจจัยสารสนเทศในการวางแผน (3) มีส่วนร่วมในการลงทุนและการดำเนินงาน แม้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถเข้าร่วมได้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง (4) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล หากไม่มีส่วนร่วมในการเฝ้าติดตามและประเมินผลงาน คนในชนบทจะไม่รู้ด้วยตนเองว่างานที่ทำนั้นมีประโยชน์หรือไม่ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด การทำกิจกรรมเดียวกันในโอกาสต่อไปอาจเป็นเรื่องยาก

นอกจากนี้สำนักมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสถาบันราชภัฏกระทรวง ศึกษาธิการสำนักมาตรฐานอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน ตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา โดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและทรัพยากรที่ใช้ (3) ระยะการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา คือ กระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือมีส่วนร่วมในการบริหาร การประสานงาน และความช่วยเหลือจากภายนอก (4) ระยะการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการพัฒนา คือ ระยะที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่ควรได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาทั้งทางวัตถุและทางกายภาพและจิตใจ (5) เวทีการมีส่วนร่วมในการประเมินการพัฒนาเป็นเวทีที่ผู้คนมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของการพัฒนาไปสู่วัตถุประสงค์

3. เศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

เศรษฐกิจชุมชนคือการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ในด้านการเกษตรอุตสาหกรรมในระดับครัวเรือน ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิตโดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมแก้ปัญหาเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานของชุมชน นั่นคือคนในชุมชน มีส่วนร่วม (อะไร?) ทำ (อย่างไร?) หาเงิน (เพื่อใคร) ตาม

[100]

Citation:

สุธินี อัดถาวร, สันยา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, อ้นชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Attahakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

ความสามารถที่ชุมชนมีจากการใช้ "ทุนชุมชน" เป็นทั้งสินค้าทุน (เครื่องมือ อุปกรณ์ การผลิตต่างๆ ฯลฯ ที่มีอยู่หรือสามารถจัดหาได้ ตามศักยภาพ) ทุนทางเศรษฐกิจ (ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างราบรื่น เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศและการขนส่ง ฯลฯ) และทุนทางสังคม (วิธีการผลิตภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ทางศาสนา โรงเรียน สถานีนามัย เป็นต้น)

ดังนั้นสมาชิกในชุมชนจึงตัดสินใจด้วยตัวเองว่าสามารถผลิตอะไรได้ตามศักยภาพและประเภทของทุนที่ชุมชนมี พวกเขาจะผลิตอย่างไร? และพวกเขาจะแบ่งปันประโยชน์ของการผลิตรวมอย่างไร? ชุมชนต้องคิดเพื่อตนเองและเกิดประโยชน์แก่ตนเอง มาถึงประเด็นที่ว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไร? การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเกิดขึ้นได้เพราะมีเป้าหมายสำคัญหลายอย่างที่อยู่ร่วมกัน เช่น (1) พัฒนาขีดความสามารถของครอบครัวและชุมชนจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ (3) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนให้เข้มแข็งตามศักยภาพของตนเอง เพื่อให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีถ้วนหน้า (3) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ยั่งยืน รวมทั้งอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปรุ่นต่อไป

อย่างไรก็ตาม หากแต่ละชุมชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองให้บรรลุเป้าหมาย ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมก็จะลดลงหรือหมดไปจากชุมชนนั้น ผลประโยชน์อันน่าอยู่ร่วมกันอย่างทั่วถึง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้คนรุ่นหลังได้นำไปใช้ในชุมชน การฟื้นฟูวัฒนธรรมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างกลมกลืน แสดงให้เห็นว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักสากล นอกจากนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีระบบเศรษฐกิจที่สามารถพัฒนาให้ยืนหยัดได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งพิง หรือรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดๆ (ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. 2556)

ฝ่ายที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนและเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีความเชื่อว่าการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ง่ายกว่าการที่จะดำเนินการพัฒนาแบบสั่งตรงจากบนลงล่างหรือการพัฒนาที่กำหนดนโยบายต่างๆจากส่วนกลางสั่งตรงไปยังประชาชนในพื้นที่โดยที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาแต่อย่างใดเนื่องจากปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเป็นสิ่งที่มียู่กับพื้นที่และตัวคนในท้องถิ่นเองดังนั้นการมุ่งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองน่าจะดีกว่าการดำเนินการโดยการวางแผนของรัฐบาลไปจากส่วนกลางซึ่งส่วนกลางเองอาจจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่นน้อยเกินไปหรือไม่เข้าใจทุนของท้องถิ่นในชุมชนต่างๆเหล่านั้นเลยนอกจากนี้การมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนยังมีจุดแข็งที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของทั้งประเทศให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆเหล่านี้คือ (1)

[101]

Citation:

สุธินี อัดถการ, สันยา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, อ้นชนก ปะวะละ, วาริธ ราชศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชเอื้อเฟื้อพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Attahakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

.....

คนในท้องถิ่นหรือในชุมชนเดียวกันมีจิตสำนึกร่วมกันมีความปรารถนาที่จะดำรงอยู่ด้วยกัน (2) การมีความเอื้ออาทรมีความช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสังคมในชุมชนท้องถิ่นอยู่แล้ว (3) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนด้วยกันหรือระหว่างกลุ่มด้วยกันเป็นไปด้วยความสมัครใจไม่ใช่เป็นการบังคับหรือสั่งการแต่อย่างใด (4) ความห่วงใยในท้องถิ่นหรือในพื้นที่ชุมชนของตนเองจะช่วยสนับสนุนให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตนเองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทุกคนเต็มใจที่จะพัฒนาร่วมกัน (5) เป็นการพัฒนาที่เริ่มจากการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเป็นสำคัญโดยคนในชุมชนที่มีจำนวนอยู่ไม่มากซึ่งสามารถจัดการได้ง่ายกว่าและเมื่อมีพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งสามารถพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตนเองประสบความสำเร็จแล้ว สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ให้ชุมชนอื่นเพื่อแพร่กระจายแนวความคิดวิธีการซึ่งสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาในลักษณะเดียวกันออกไปในวงกว้างได้

ดังนั้นหากชุมชนมีความพร้อมในปัจจัยที่สำคัญเหล่านี้แล้วโอกาสที่ชุมชนเหล่านี้จะสามารถร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตนเองให้สามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อาศัยหลักการผลิตและการบริโภคตามความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล ความสมดุล และภูมิคุ้มกันที่ดีเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทุกอย่างและเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตของคนไทยด้วยการพึ่งตนเองในยุคนี้ ของเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สมดุล เป็นการกลับคืนสู่สมดุลของสังคม เศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ความพอเพียง 7 ประการ คือ ความพอเพียงของครอบครัว ความพอเพียงทางใจ (ความเอื้ออาทร) ความพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง ความเข้มแข็งของชุมชน ความพอเพียง และฐานปัญญา วัฒนธรรมพอเพียงและเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้รับการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนของทฤษฎีใหม่ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ผลิตอาหารบริโภคเอง เหลือขาย ทำให้มีกินอิ่มไม่มีหนี้ มีเงินออม

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนทำเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น เกษตรหัตถกรรม อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทำธุรกิจป้อนน้ำมันขายอาหาร ขายสมุนไพร ตั้งศูนย์การแพทย์แผนไทยจัดการท่องเที่ยวชุมชนมีกองทุนชุมชนหรือธนาคารหมู่บ้าน

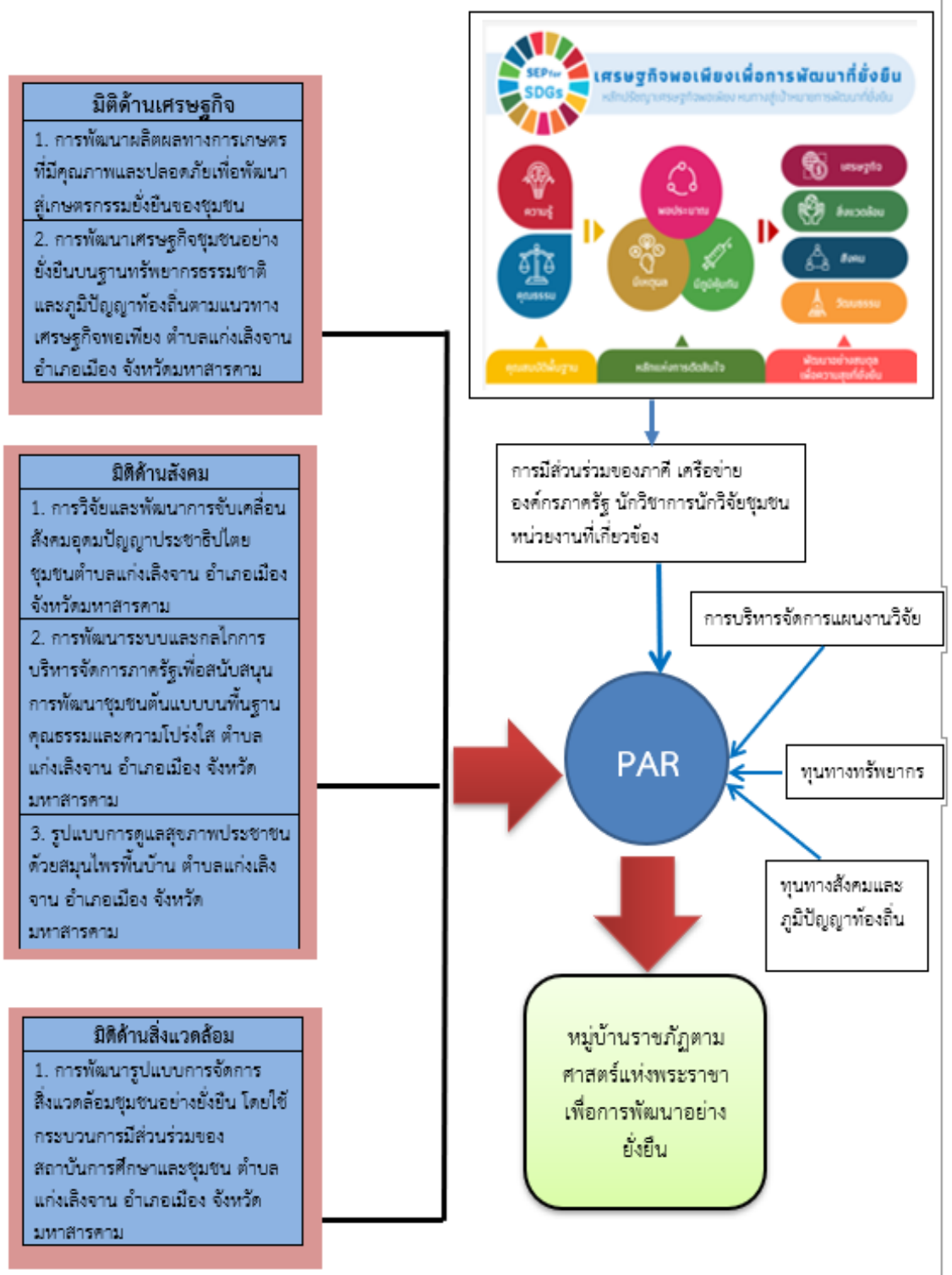
ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เชื่อมโยงกับบริษัททำธุรกิจขนาดใหญ่ รวมถึงการส่งออกรวมถึงวิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งบางส่วนยังไม่พร้อมที่จะแข่งขันทางการค้าเพื่อส่งเสริม ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างรายได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการ และพัฒนารูปแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งเพื่อพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น

วิสาหกิจชุมชน คือ ผู้ประกอบการรายเล็กเพื่อการจัดการทุนชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อความพอเพียง ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับแผนแม่บทชุมชน อยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ที่ชุมชนค้นพบทุนที่แท้จริงและเพิ่มมูลค่าและการพึ่งพาตนเอง เกณฑ์สำคัญคือแนวคิดเหล่านี้เป็นแนวคิดและแนวทางในการนำชุมชนไปสู่เศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจชุมชนจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดปัญญาและการจัดการที่ชาญฉลาด เศรษฐกิจชุมชนไม่ได้หวังความมั่งคั่ง เกินระดับฐาน แต่ไม่ได้หมายความว่ากลับไปสู่วิถีดั้งเดิม ต้องอาศัยความพอประมาณ ไม่นิยมเอียงไปทางใดทางหนึ่ง แต่ต้องอยู่อย่างมีสติสัมปชัญญะอย่างเต็มที่ถึงความเป็นไปได้ที่จะเป็นอิสระจากการครอบงำ ภายใต้หลัก อิทัปปัจจยตา (เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้ไม่ได้ สิ่งนี้จึงไม่มี) หลักของศาสนาพุทธ สุตท้ายสังคมไทย คือ สังคมแห่งความพอดี สังคมของทางสายกลางนั่นเอง

ควรพิจารณาและศึกษาวิธีที่เศรษฐกิจชุมชนขยายตัว กล่าวคือ คิดจะขยายขนาดเครือข่ายชุมชนให้เป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นและระดับภูมิภาค และสานเศรษฐกิจระดับภูมิภาคให้เป็นเศรษฐกิจของประเทศ สร้างจากล่างขึ้นบนขนานกับเศรษฐกิจทุนนิยมที่สร้างจากบนลงล่าง จากนั้นเศรษฐกิจชุมชนจะปรากฏเป็นระบบอื่นของคณธรรมดาที่แท้จริง รัฐบาลควรเลือกทางสายกลางมากกว่าเดิน ไปกับทุกกระแสเศรษฐกิจ คือ การสร้างดุลยภาพระหว่างเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ที่เรียกกันว่า “ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม” กับเศรษฐกิจกระแสรองที่เรียกกันว่า “ระบบเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง” โดยสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมขนาดและคุณค่าของเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองให้เติบโตและมีบทบาทมากขึ้นในภาพรวมเศรษฐกิจและสังคม การมีกลยุทธ์สองประการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแผนเดียวกันควรให้การประกันความมั่นคงแก่ประเทศไทยมากกว่า เน้นส่งออกอย่างเดียว ในขณะเดียวกัน รัฐบาลควรเปลี่ยนกลยุทธ์การส่งออกให้เป็นประโยชน์ ให้กับประเทศส่วนใหญ่แทนที่จะเอาใจพ่อค้าส่งออกจำนวนน้อยเหมือนแต่ก่อน

กรอบแนวคิดการวิจัย

โครงการวิจัย “หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม” คณะผู้วิจัยได้ออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

[104]

Citation: สุจินี อัครถาวร, สันยา วัฒนภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

ระเบียบวิธีการวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ภายใต้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ซึ่งออกแบบการวิจัยประเด็นการวิจัยหลายประเด็นเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ได้แก่ (1) การพัฒนาการขับเคลื่อนสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตยชุมชน (2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยเพื่อพัฒนาสู่เกษตรกรรมยั่งยืนของชุมชน (3) การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาและชุมชน (4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (5) การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนต้นแบบบนพื้นฐานคุณธรรมและความโปร่งใส (6) การสร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพประชาชนด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน

พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ประชากรเป้าหมาย สำหรับประชากรเป้าหมายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มาจากหลายภาคส่วน ดังนี้ (1) กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น (2) กลุ่มฝ่ายปกครองระดับตำบลและหมู่บ้าน ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ตำบลแก่งเลิงจาน (3) กลุ่มข้าราชการในพื้นที่ ได้แก่ ข้าราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล (4) กลุ่มเกษตรกรในชุมชน (5) กลุ่มประชาชนทั่วไป ลงพื้นที่ทำการแจกแบบสอบถามให้กับชุมชนตำบลแก่งเลิงจาน นำแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญไปแจกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 364 คน โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan เป็นการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กได้ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป จากประชากร คือ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6,860 คน (ข้อมูลจากแบบรายงานผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยหลายส่วนได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมสมอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ

[105]

Citation:

สุธินี อัดถการ, สันยา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, อ้นชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรมพิชญ์ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Attahakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ได้ดำเนินการสรุปตามวัตถุประสงค์ โดยแยกการสรุปผลการวิจัยออกเป็นข้อย่อยดังต่อไปนี้

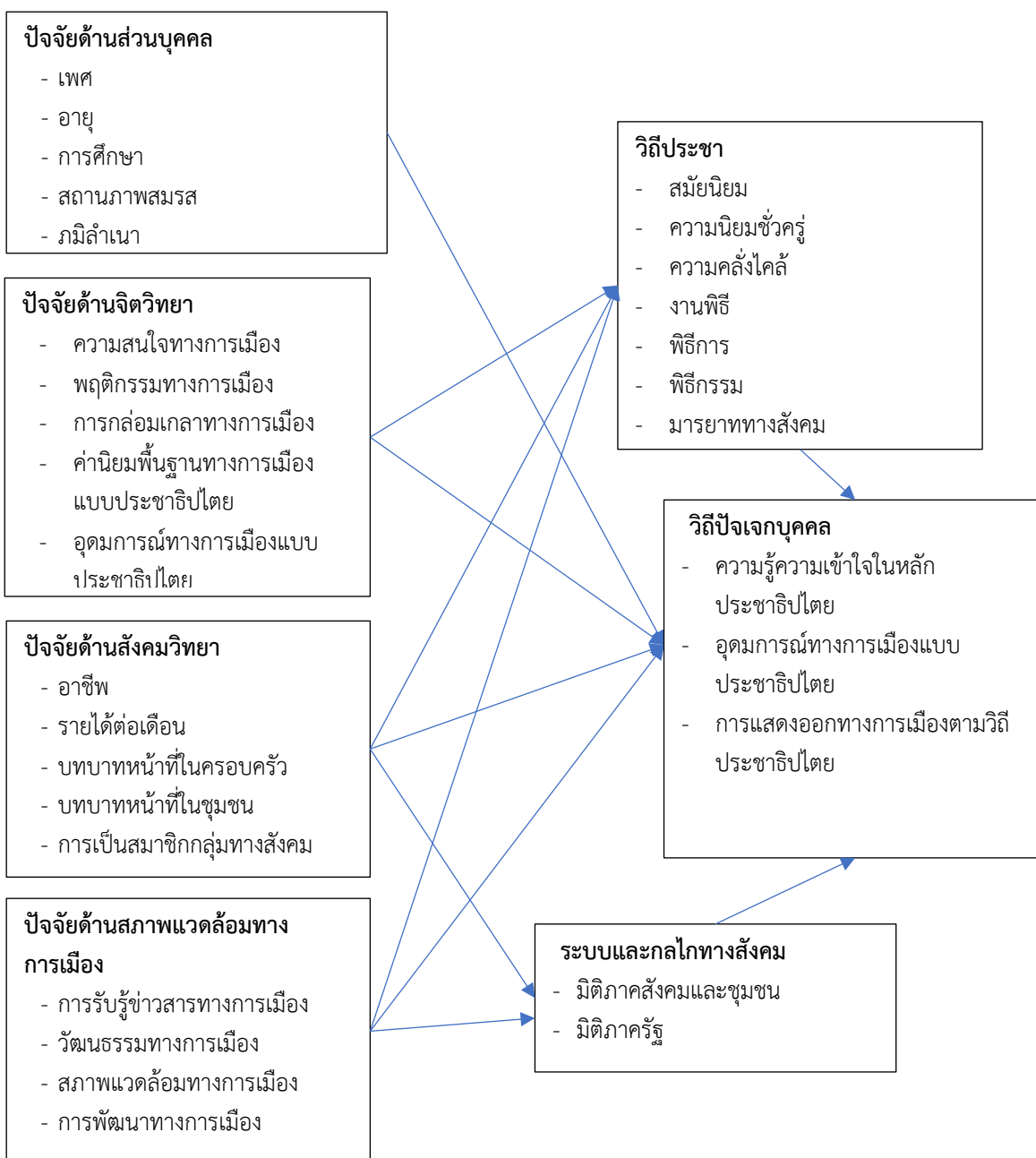
1. การพัฒนาการขับเคลื่อนสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตยชุมชน ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนทางการปกครอง ผู้นำชุมชนตามธรรมชาติภาคประชาชน เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตย รวมถึงปัจจัยที่มีต่อสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตย เพื่อนำมาใช้ในการทำแบบสอบถาม โดยการประชุมหารือและกลั่นกรองแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญและผู้นำชุมชน รวมถึงคณะที่วิจัย ทำให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสัญญา เคนาภูมิ (2563) ดังต่อไปนี้

[106]

Citation:

สุธินี อัดถากร, สัญญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, อ้นยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

ภาพประกอบที่ 1 โมเดลสมการการพัฒนาการขับเคลื่อนสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตยโดยชุมชนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ภาพประกอบที่ 1 การทำความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจานและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองของชุมชนแก่งเลิงจานเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแบบสัมภาษณ์

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยเพื่อพัฒนาสู่เกษตรกรรมยั่งยืนของชุมชน

2.1 จากการลงพื้นที่สำรวจ และประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนและเกษตรกร พบว่า มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 34.85 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 21,781 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.63 ของพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม เป็นที่ทำเกษตร 12,566 ไร่ ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นลุ่มดอน มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 150-200 เมตร

[108]

Citation:

สุธิณี อัคราภรณ์, สันติยา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปิทม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijarn, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ การทำนาและการปลูกพืชไร่ นอกจากนี้ยังมีการประกอบค้าขาย รับราชการ และรับจ้างทั่วไป

พื้นที่ลุ่มเป็นดินเหนียว (ดินทาม) ดินมีสภาพค่อนข้างเป็นกรด ที่ตอนเป็นดินร่วนปนทรายหรือมีลักษณะเป็นดินทรายมีความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารต่ำ พื้นที่ส่วนใหญ่ ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ ใช้ในการทำนาปลูกข้าว ส่วนพื้นที่ตอนปลูกมันสำปะหลังเป็นหลัก (บ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 3) เกษตรกรบางรายมีการเลี้ยงโค เป็ด ไก่ เป็นอาชีพเสริม มีการปลูกสมุนไพรและแปรรูป (บ้านท่าแร่ หมู่ที่ 5) บางพื้นที่มีแหล่งน้ำสาธารณะและมีการปลูกผักเป็นอาชีพเสริม (บ้านหนองจิก หมู่ที่ 6) ปัญหาที่พบคือขาดแคลนแรงงานในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

2.2 จากข้อมูลที่ได้จากผู้นำชุมชนและเกษตรกรที่เข้าร่วมประชุมทำให้ทราบว่าบ้านหนองจิก หมู่ที่ 6 เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดกับทางหลวงแผ่นดิน มีแหล่งน้ำสาธารณะ และรอบๆ แหล่งน้ำเป็นพื้นที่สาธารณะ ชาวบ้านและผู้นำชุมชนได้ทำหนังสือขอใช้พื้นที่ดังกล่าว มีการปลูกพืชผักชนิดต่างๆ ไม้บริโภคและจำหน่าย เกษตรกรมีความสนใจในการผลิตผักแบบปลอดสารพิษ และมีการรวมกลุ่มปลูกผัก จำนวน 20 ราย จากการสำรวจพื้นที่ทำให้ทราบว่าดินที่ใช้ปลูกผักเป็นดินชั้นล่างที่ขุดขึ้นมาจากบ่อและมีการนำดินมาจากพื้นที่อื่นมาถมพื้นที่ให้สูงขึ้น ซึ่งดินมีลักษณะแข็ง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ทำให้ผักเจริญเติบโตไม่ดี นอกจากนี้ผักที่ปลูกยังประสบปัญหาเรื่องโรคและแมลงที่เข้าทำลายเนื่องจากไม่มีการใช้สารเคมี ที่สำคัญคือปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะการรดน้ำผักที่ต้องใช้เวลานาน เกษตรกรต้องรอลำดับในการรดน้ำผักเนื่องจากปั้มน้ำตัวเดียวและต้องใช้ปั้มน้ำร่วมกัน ดังนั้นจึงควรมีการวางระบบน้ำที่ดี สามารถรดน้ำผักได้พร้อมๆ กันจะช่วยประหยัดเวลาและแรงงาน จากปัญหาและความต้องการของชุมชนที่ประชุมร่วมจึงเห็นควรที่จะสร้างหรือพัฒนารูปแบบการผลิตผักที่ปลอดภัยให้กับชุมชนดังกล่าว เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งผลิตผักปลอดภัยจากสารเคมีเพื่อใช้บริโภคและจำหน่ายให้กับชุมชน

2.3 ลงพื้นที่สร้างและพัฒนารูปแบบการผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยเพื่อพัฒนาสู่เกษตรกรรมยั่งยืน คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่แปลงผลิตผัก และได้มีการติดตั้งปั้มน้ำและระบบการน้ำด้วยสปริงเกอร์ให้ทั่วแปลงปลูกผัก และได้ทดสอบระบบการให้น้ำ พบว่า สามารถให้น้ำในแปลงผักได้ในเวลาที่รวดเร็ว ประหยัดทั้งเวลาและแรงงาน ใช้แรงงานเพียง 1 คนก็สามารถให้น้ำผักได้ตลอดแปลงผักทั้งหมด นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำในการปลูกและกาดูแลรักษาแปลงผักให้กับเกษตรกร

[109]

Citation:

สุธิณี อัดถากร, สัณญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วรวิธ ราชศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกชะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Ieamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่จะดำเนินต่อไปคือการถ่ายทอดความรู้และจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการผลิ
การจัดการดินและปุ๋ย การป้องกันกำจัดโรคและแมลงในระบบเกษตรอินทรีย์

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของ สถาบันการศึกษาและชุมชน

ผลการศึกษาบริบทชุมชนและสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัด
มหาสารคาม พบว่า ผลการศึกษาบริบทชุมชนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1. บริบทชุมชนตำบลแก่งเลิงจาน คือ ชื่อตำบลแก่งเลิงจาน ได้มีผู้รู้สันนิษฐานว่า มาจากชื่ออ่างเก็บน้ำแก่ง
เลิงจานที่อยู่ในพื้นที่ ปัจจุบัน ชุมชนตำบลแก่งเลิงจาน มีหมู่บ้านทั้งสิ้น 17 หมู่บ้าน ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มี
อาชีพ ทำเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป มีอาณาเขต คือ ทิศเหนือติดกับตำบลตลาด ทิศใต้ติดกับตำบลบ่อใหญ่ ทิศ
ตะวันออกติดกับตำบลแวงนาง และทิศตะวันตกติดกับตำบลท่าสองคอน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 34.85 ตร.กม.
หรือประมาณ 21,781 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.63 ของพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม เป็นที่ทำเกษตร 12,566
ไร่ และภูมิประเทศมีลักษณะเป็นลุ่มดอนมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 150-200 เมตร ตลอดจน มี
ประชากร เป็นชาย จำนวน 3,950 คน หญิง จำนวน 4,127 คน รวมทั้งสิ้น 8,077 คน ซึ่งสามารถจำแนกรายระ
เอียดแยกจำนวนตามหมู่บ้านได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลประชากร และครัวเรือนในตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	บ้าน	ครัวเรือน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
1	ดอนตูม	272	544	551	1,095
2	กุดเป่ง	115	197	222	419
3	หนองใหญ่	235	386	416	802
4	เม่นใหญ่	78	151	152	303
5	ท่าแร่	182	245	301	546
6	หนองจิก	195	194	223	417
7	เม่นน้อย	102	189	181	370

[110]

Citation: สุธิณี อัคราการ, สันญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพุง, พรพิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรี
สว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภูมิตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1.
วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village
According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental
Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

หมู่ที่	บ้าน	ครัวเรือน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
8	กลาง	92	158	174	332
9	ดอนโต	84	156	152	308
10	หนองจิก	204	284	306	590
11	หัวช้าง	70	148	123	271
12	โนนหัวฝาย	81	123	115	238
13	แก่งเลิงจาน	307	235	248	483
14	เม่นใหญ่	88	175	201	376
15	หนองจิกร่วมใจ	161	290	284	574
16	ดอนตูมสามัคคี	130	276	287	563
17	ท่าแร่วัฒนา	133	199	191	390

2. สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนตำบลแก่งเลิงจาน จากการการระดมสมอง (Brainstorming) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) และการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย พบว่า สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนตำบลแก่งเลิงจาน คือ ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยจากปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบ ต่าง ๆ มากมายต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน อาทิ มลพิษทางอากาศที่มีกลิ่นเหม็นจากขยะมูลฝอยและการลักลอบเผาขยะของประชาชน เป็นต้น

ผลการศึกษายังพบว่า ชุมชนที่มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน คือ ชุมชนบ้านดอนตูม ซึ่งทำให้มีจำนวนขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และคนในชุมชนได้นำขยะมูลฝอยต่าง ๆ ลักลอบแอบไปทิ้งในพื้นที่สาธารณะ อาทิ ป่าชุมชน และแอบไปทิ้งในสองข้างทางถนนในชุมชน จนทำให้ชุมชนเกิดมลพิษทางกลิ่น และความสกปรกในพื้นที่ ตลอดจน ความไม่สะอาดและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น

[111]

Citation: สุธิณี อัคราภรณ์, สันติยา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพุง, พรพิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

4. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ได้รับความร่วมมือจากชุมชนดังต่อไปนี้ กลุ่มทอผ้าไหมบ้านแก่งเลิงจาน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตข้าวหลาม กลุ่มเสื่อกก และกลุ่มสมุนไพร

การสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดเงื่อนไขสู่ความสำเร็จและสร้างการมีส่วนร่วมในครอบครัว โดยยึดหลักกระบวนการทำงานเป็นทีม ได้แก่ การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความสามัคคี เสนอความคิดเห็น แก้ไขหาร่วมกัน สรุปบทเรียน เพื่อให้เกษตรกร/สมาชิกทุกคนเข้าใจถึงการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาจากอดีต-ปัจจุบัน ว่าอะไรเป็นอย่างไร วิเคราะห์ตนเอง/ครอบครัว เพื่อให้รู้ว่าแต่ละคนมีอะไรดี อะไรไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีแก้ไขอย่างไร และสิ่งที่ดีจะนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร รวมถึงสร้างโอกาส เพื่อหาช่องทางสร้างประโยชน์ให้กับครอบครัว ศึกษาข้อมูลชุมชน ความเป็นอยู่ การบริโภคของผู้บริโภค เช่น ผู้บริโภคส่วนใหญ่ซื้ออาหารบริโภค ก็ผลิตอาหารขาย เกษตรนิยมซื้อพันธุ์พืช/พันธุ์ผักปลูก ก็ปลูกพันธุ์พืช-พันธุ์ผักจำหน่าย นอกจากนี้ก็มีการวางแผนชีวิตอนาคตจะเดินไปอย่างไร ให้พึ่งตนเองได้ ตลอดจนวางแผนการผลิตว่าแต่ละช่วงฤดูกาลไม่เหมือนกัน ต้องบริหารจัดการให้ดี เช่น ช่วงผลผลิตให้ผลมากกว่าราคาต่ำก็หันไปผลิตสิ่งที่ให้ผลผลิตน้อยแต่ราคาสูง หรือเพิ่มมูลค่าในผลผลิตนั้น และวางแผนการตลาดให้ทันต่อสถานการณ์ ผลิตเอง ขายเอง สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคให้ได้ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจในชุมชน ดังนี้

1. คนในหมู่บ้านที่ออกไปทำงานเป็นแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นในตัวจังหวัดหรือต่างจังหวัดต่างก็ประสบปัญหาการถูกลดชั่วโมงทำงาน ถูกพักงาน และหนักที่สุดคือการถูกเลิกจ้าง แต่ในส่วนของชุมชนในชนบทจะไม่ได้รับผลกระทบมากนัก เนื่องจากครัวเรือนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ก็ยังมีผลกระทบบ้างในส่วนของ อาชีพค้าขาย และอาชีพที่ให้บริการ เป็นต้น ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการที่ไม่ให้คนออกจากบ้าน ดังนั้นสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้รายได้ของครัวเรือนลดลง

2. เศรษฐกิจไม่ดีค้าขายลำบาก ขายสินค้าได้น้อย จึงทำให้ประชาชนไม่มีรายได้รอแค่เงินเยียวยาจากรัฐบาลที่ไม่ทั่วถึง ชาวบ้านจึงหาอาหารจากธรรมชาติ ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกผักกินเอง

3. ในส่วนของการใช้พื้นที่สาธารณะของคนในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน สวนสาธารณะ ก็จะต้องมีผลกระทบในเรื่องการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น งานบุญ งานรื่นเริง การไปเรียนของเด็กนักเรียนนักศึกษา ที่ต้องมีกิจกรรมดังกล่าว สามารถจัดได้เพียงกิจกรรมที่จำเป็นเท่านั้น เช่น งานศพ โดยการจัดได้นั้นต้องไปอนุญาตจากอำเภอ และต้องมีการปฏิบัติตามมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เช่น การตรวจวัดอุณหภูมิ

[112]

Citation: สุธิณี อัดถาก, สันญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ์ ธรรมปัทม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakom, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aekapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

ก่อนเข้างาน การเว้นระยะห่างของผู้เข้าร่วมงาน การจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมงาน การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ และการสวมหน้ากากอนามัย ซึ่งสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดงาน จัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น

5. การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนต้นแบบบนพื้นฐานคุณธรรมและความโปร่งใส

การดำเนินการในระยะที่ 1 สํารวจสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน ซึ่งดำเนินการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน พบประเด็นดังต่อไปนี้

1. จุดเด่นด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน ดังนี้ (1) ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีภาวะผู้นำสูง (2) ผู้บริหารได้นำหลักการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในการบริหารงาน (3) เน้นการบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหา (4) เน้นความสามัคคีในการทำงานของบุคลากรในองค์กร (5) ให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกส่วน (6) ITA ปี พ.ศ. 2564 ได้คะแนน 94 คะแนน เป็นอันดับ 3 ของจังหวัดมหาสารคาม (7) ไม่มีการร้องเรียน และ (8) เน้นสื่อประชาสัมพันธ์

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ได้รับรางวัล ได้แก่ (1) ความร่วมมือ จากทุกภาคส่วน เช่น ประชาชน บุคลากร ผู้บริหาร (2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง (3) เจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบสูง มีความจริงใจในการขับเคลื่อน ช่วยเหลือชาวบ้าน ให้ไปด้วยกัน (4) ประชาชนมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญ และมีความไว้วางใจกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล (5) โดยอาศัย หลวงพ่อ/ พระครู วัดป่าบ้านท่าแร่ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นการเปิดทางให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจานยังได้รับรางวัล ดังนี้ (1) ปี พ.ศ. 2562 ได้รับรางวัล อปท. ดีเด่นทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. 2562 จากกระทรวงวัฒนธรรม (2) ปี พ.ศ. 2563 ได้รับรางวัลชมเชย ประเภททั่วไป ด้านการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี พ.ศ. 2563 จากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี / สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. (3) ปี พ.ศ. 2564 ได้รับการคัดเลือกเป็น อปท. ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564 การมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับจังหวัด จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

[113]

Citation:

สุธิณี อัครา, สันญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijarn, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

อย่างไรก็ตามสำหรับปัญหาอุปสรรคที่พบเบื้องต้น ได้แก่ (1) จำนวนงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรยังไม่เพียงพอกับ ความต้องการแก้ไขปัญหของประชาชน (2) ยังไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร (3) องค์ความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติม เพื่อรักษาขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบล (4) โครงการอบรมการสร้างจิตสำนึกที่ดี และคุณธรรมจริยธรรมเพื่อชุมชนเข้มแข็ง ให้กับผู้นำชุมชน และบุคลากร และ (5) ปัญหาโควิด ส่งผลกระทบต่อ การจัดโครงการ มีข้อจำกัดในการจัดโครงการ และการเข้าถึงประชาชน จำนวนคนเข้าร่วมโครงการน้อยลง สามารถดำเนินการได้ ร้อยละ 80

6. การสร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพประชาชนด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

1.การศึกษาศึกษาบริบทชุมชน ปัญหาและความต้องการในการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ศึกษาปัญหา ความต้องการจากภาครัฐและภาคชุมชน

1.1.ภาครัฐ โดยประชุมกลุ่มตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีความต้องการให้เกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและชุมชนในการส่งเสริมการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพที่ชัดเจน รวมถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสมุนไพรในชุมชน เพื่อให้เกิดการแพร่หลายและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างต่อเนื่อง ต้องการให้เกิดสื่อที่เข้าถึงง่ายและทันสมัย

1.2. ภาคชุมชน ดำเนินการโดยสอบถามและประชุมกลุ่มตัวแทนกลุ่มในชุมชน เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมในการดูแลสุขภาพชุมชน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ ในภาพรวมมีการใช้สมุนไพรดูแลสุขภาพอยู่ในระดับบางครั้ง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 (S.D. = 0.52) และคนในชุมชนส่วนใหญ่มีความต้องการเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรพื้นบ้านมาใช้ในการดูแลสุขภาพ รวมถึงการแปรรูปสมุนไพร พร้อมทั้งต้องการเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้เสริม โดยการสร้างผลิตภัณฑ์ทางสมุนไพร และเสนอให้มีการสร้างสื่อ การประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นการเข้าถึงข้อมูลสมุนไพรในชุมชน

2. สร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน จากการสรุปผลจากวัตถุประสงค์ข้อที่1 ผู้วิจัยสรุปแนวทางในการสร้างรูปแบบได้เป็น 2 ประเด็นหลักได้แก่การพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านสมุนไพรอย่างต่อเนื่องและการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยเพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและทันสมัย

[114]

Citation:

สุธิณี อัคราภรณ์, สันยา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijarn, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

2.1 การอบรมพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรพื้นบ้านและส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรเพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพในแก่ประชาชน โดยการบรรยายและฝึกปฏิบัติ นำสมุนไพรที่มีในชุมชน มาแปรรูปและออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ อาทิเช่น ลูกประคบ, ยาหอม ,น้ำมันไพลหอม เป็นต้น โดยจะสลับสับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ตามพืชสมุนไพรที่มีในช่วงฤดูกาล

2.2 การพัฒนาสื่อด้านสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ ดำเนินการสร้าง website ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการดำเนินการวิจัย รวมถึงแสดงความรู้สรรพคุณทางด้านสมุนไพรในชุมชนเพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพ การใช้สมุนไพรในเพื่อป้องกันโรค รวมถึงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แนะนำข้อมูลชุมชน และการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในการขายสินค้าผลิตภัณฑ์ต่างๆ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาระยะที่ 1 พบประเด็นที่น่าจะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตย ได้แก่ วิถีปัจเจกบุคคล วิถีประชา และ ระบบกลไกทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัญญา เคนาภูมิ (2563) ที่วิเคราะห์ว่าองค์ประกอบที่จำเป็นของสังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตย ได้แก่ (1) วิถีปัจเจกแห่ง ประชาธิปไตย ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตย อุดมการณ์ทางการเมือง แบบประชาธิปไตย และการแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย (2) วิถีประชา แห่งประชาธิปไตย ประกอบด้วย สมัยนิยม ความนิยมชั่วคราว ความคลั่งไคล้ งานพิธี พิธีการ พิธีกรรม มารยาททางสังคม และ (3) ระบบและกลไกการจัดระเบียบทางสังคมแห่งประชาธิปไตย ประกอบด้วย มิติภาครัฐและมิติภาคสังคมชุมชน

2. การพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยเพื่อพัฒนาสู่เกษตรกรรมยั่งยืนของชุมชนพบว่า ดินที่ใช้ปลูกผักยังไม่เหมาะสมแก่ความเจริญเติบโตของพืชผัก นอกจากนั้นยังประสบปัญหาเรื่องโรคและแมลง การขาดแคลนแรงงาน ดังนั้นจึงควรสร้างหรือพัฒนารูปแบบการผลิตผักที่ปลอดภัยให้กับชุมชนดังกล่าว เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งผลิตผักปลอดภัยจากสารเคมีเพื่อใช้บริโภคและจำหน่ายให้กับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมุข ศรีชัยวงศ์ และคณะ (2564) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการที่จะผลิตผักปลอดภัยต่อไป ในอนาคตว่าจะมีการขยายพื้นที่ปลูกให้มากขึ้นเพื่อที่จะได้ปลูกพืชผักที่หลากหลายตรงตามความต้องการของตลาดผู้บริโภค การเพิ่มช่องทางในการ จำหน่ายให้มากขึ้น และ แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมการผลิตผัก

[115]

Citation:

สุธิณี อัคราการ, สัญญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วาริธ ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

ปลอดภัยของเกษตรกรตำบลนาเสียว มี 4 แนวทาง คือ (1) พัฒนาและขยายเครือข่ายในวงกว้าง (2) พัฒนาศักยภาพในการผลิตของเครือข่าย (3) พัฒนา ความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรภายนอกต่างๆ และ (4) ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้กับเยาวชน เช่นเดียวกันกับ ดุษฎี พรหมทต (2558) พบว่า เกษตรกรที่ปลูกผักปลอดภัยส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานที่มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการผลิต สามารถบริหารจัดการการปลูกผักปลอดภัยให้มีคุณภาพดีและสร้างรายได้เสริมให้ครอบครัวได้ มีกระบวนการผลิตที่คล้ายคลึงกันและบูรณาการ กลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางการตัดสินใจ การขยายการผลิต และการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการขยายพื้นที่การผลิตและผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ขยายช่องทางการจัดจำหน่าย มีแบรนด์ของตนเอง วางแผนการผลิตและการตลาดอย่างรอบคอบ เกษตรกรมีความกังวลเกี่ยวกับการขาดผู้สืบทอดอาชีพและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะที่รัฐบาลควรเข้ามาช่วยเหลือและให้คำแนะนำเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดเพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตที่มั่นคง

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาและชุมชน พบว่า สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่สำคัญคือการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตรียากานต์ พรหมคำ (2563) พบว่า ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญเกิดจากฝ่ายบริหาร ฝ่ายจัดเก็บขยะ และฝ่ายกำจัดขยะ โดยมีระดับปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาคือด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล และด้านการคัดแยก ขยะมูลฝอย และมีความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการร่วมมือแก้ไขปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการร่วมมือปฏิบัติลดปริมาณขยะมูลฝอย สำหรับแนวทางที่สำคัญคือ (1) การสร้างองค์ความรู้ตามหลักวิชาการ ในการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชนนำไปปฏิบัติในระดับครัวเรือน (2) การจัดแบ่งประเภทรถเก็บขยะทั่วไป และขยะอันตรายที่ชัดเจน (3) การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเล็งเห็นถึงผลกระทบของปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นในอนาคต และ (4) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตเป็นขยะเหลือศูนย์

4. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาและความต้องการของตนเองเพื่อวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและแผนปฏิบัติการด้วยเทคนิค AIC สอดคล้องกับ กิ่งแก้ว สุวรรณศิริ และคณะ (2559) พบว่า โมเดลการเสริมพลังชุมชนเพื่อการวางแผนชุมชนมี 6 กิจกรรม ได้แก่ การตระหนักรู้ถึงความสำคัญของแผนชุมชน การรับสมัครคนเข้าร่วมทีมแผนชุมชน การสร้างความมุ่งมั่นในการวางแผนชุมชน การก่อตัวของทีม จัดทำแผนชุมชน

[116]

Citation:

สุธิณี อัคราการ, สันญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

พัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนชุมชน และส่งเสริมความภาคภูมิใจให้กับทีมวางแผนชุมชน เช่นเดียวกันกับ เจน จันทรสุภาเสน (2563) พบว่า เทคนิค AIC เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการวิจัย เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมและชุมชน เป็นงานวิจัยในชุมชนที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านหรือตัวแทนชุมชนสร้างองค์ ความรู้ใหม่ให้กับตนเองและชุมชน

5. การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนต้นแบบบนพื้นฐาน คุณธรรมและความโปร่งใส พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ได้รับรางวัล ได้แก่ (1) ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง (3) เจ้าหน้าที่มีความรับผิดชอบสูง (4) ประชาชนมีส่วนร่วม (5) มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งเป็นศูนย์ร่วมจิตใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริทิพย์ ศรีสว่างวงศ์ และ ปิยะนุช เงินคล้าย (2564) พบว่า 1) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะของจังหวัดสุราษฎร์ธานีส่วนใหญ่ มี รูป แบบสัมปทาน ในลักษณะ BOO (Built-Own-Operate) ด้านลักษณะความร่วมมือแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ (1) มีส่วนร่วมโดยสมัครใจ (2) ภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบายในลักษณะ Top-down (3) การใช้ทรัพยากรแบบพึ่งพากัน (4) การมุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อพัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะให้เชื่อมต่อ การเดินทางทุก ระบบขนส่งเข้าด้วยกัน (seamless connectivity) โดยผลักดันให้เป็น smart city ในอนาคต 2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความ ร่วมมือ พบว่า (1) ทุกภาคส่วนมีวิสัยทัศน์มุ่งประโยชน์สาธารณะ (2) มีทัศนคติที่ดี ต่อความร่วมมือ(3) ภาคเอกชนสมัครใจยื่นขอ อนุญาตประกอบกิจการ นำไปสู่ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ (4) ร่วมมือกันอย่างเป็นหุ้นส่วน (5) ดำเนินงานร่วมกันอย่างเปิดเผย (6) สร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร (7) การ สื่อสารแบบทางการและไม่ทางการ (8) การมีผลประโยชน์ร่วมในลักษณะ win-win

6. การสร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพประชาชนด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน พบว่า (1) ภาครัฐ โดยประชุมกลุ่ม ตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางในการสร้างรูปแบบได้เป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ การพัฒนาองค์ ความรู้ทางด้านสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง และ การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยเพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา สุ่มงะษตร และ ชัยวัฒน์ นันทศรี (2559) นำเสนอผลการวิจัย เกี่ยวกับหมอยาพื้นบ้านแบ่งได้ 6 ประเภท ได้แก่ หมอเป่า หมอดำยา หมอสมุนไพร หมอสูตรขวัญ หมอนวด และ หมอธรรม หมอยาพื้นบ้านบางท่านมีความสามารถที่หลากหลาย หมอพื้นบ้านทุกคนมีความรู้ในการรักษาโรค เดียวกันในรูปแบบต่างๆ กัน ขึ้นอยู่กับความรู้ที่สืบทอดและศึกษาด้วยตัวเองซึ่งส่วนใหญ่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ในกระบวนการบำบัดรักษาจะใช้ทรัพยากร ความเชื่อ และพิธีกรรมภายในชุมชนเป็นหลัก ประกอบกับการใช้

[117]

Citation: สุธิณี อัคราการ, สันญา เคาณภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมปัทม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Jeamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

สมุนไพรที่ใช้รักษาโรคให้เป็นสมุนไพรท้องถิ่นที่เก็บรวบรวมตามธรรมชาติและปลูกเอง มี 72 สายพันธุ์ ลักษณะของสมุนไพรที่ใช้มีหลายรูปแบบ อาทิ ยาผง ยาลูกกลอน น้ำมันสกัด ยาหม้อหรือยาต้ม และการประคบ ความรู้ของหมอพื้นบ้านเหล่านี้ไม่ได้ใช้เพื่อรักษาโรคเท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจอีกด้วย ผู้คนให้ความสำคัญกับการแพทย์แผนปัจจุบันมากจนอาจละเลยภูมิปัญญาการรักษาของหมอพื้นบ้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากข้อค้นพบทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร และสิ่งแวดล้อม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะนักวิจัยชุมชน (ตัวแทนชุมชนที่เข้าร่วมเป็นนักวิจัย) พร้อมด้วยนักวิจัยจากสถาบันการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารเชิงพื้นที่ต้องร่วมกันแสวงหาเพื่อค้นหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนทุกมิติ ขับเคลื่อนทุกองค์ประกอบให้ดำเนินการไปอย่างพร้อมเพรียงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยในระยะนี้เป็นขั้นตอนการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของชุมชนซึ่งผลการวิจัยก็ได้พบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นต้องออกแบบวิธีการพัฒนาและแก้ปัญหาประเด็นดังกล่าว ดังนั้นการวิจัยในระยะต่อไปจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาโดยการมีส่วนร่วมหรือหุ้นส่วนการจัดการชุมชนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง และดำเนินการกิจกรรมวิจัยด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

[118]

Citation: สุธิณี อัคราการ, สันญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมเปี่ยม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งแก้ว สุวรรณศิริ นพพร จันทรนาชู และนรินทร์ สังข์รักษา (2559). รูปแบบการสร้างเสริมพลังอำนาจชุมชนเพื่อการจัดทำแผนชุมชน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9 (2), 1787-1801.
- โกวิท พวงงาม (2545). *ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เจน จันทรสุภาเสน และคณะ (2563). การใช้เทคนิค AIC เพื่อการเฝ้าระวังและการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์แมงกะพรุนน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14 (37), 204-214.
- ดุขฎิ พรหมทต (2558). พฤติกรรมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย*, 10 (3), 8-16.
- ตริยากานต์ พรหมคำ (2563). การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารชุมชนวิจัย*, 14 (4), 52-62.
- ประมุข ศรีชัยวงศ์ อินทราภรณ์ อินทรประจบ, สมศักดิ์ จันทอง, ธรรมรัตน์ โพธิ์สุวรรณปัญญา และ ชูเกียรติ ผลาผล (2564). พฤติกรรมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. *Journal of Modern Learning Development*, 6 (6), 296-307.
- รินทิพย์ ศรีสว่างวงศ์ และ ปิยะนุช เงินคล้าย (2564). ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 11 (1), 150-164.
- สัญญา เคนาภูมิ (2563). “สังคมอุดมปัญญาประชาธิปไตย” (Democratic Intelligence Society), *รัฐสภาสาร*, 68 (1), 36-83.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและมหาวชิชาลัย (2546). *รายงานการสังเคราะห์สารนิพนธ์บัณฑิตกองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ : ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ กระทรวง ศึกษาธิการสำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. นนทบุรี: เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.

[119]

Citation:

สุทิน อัดถาก, สัญญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมราช, ธนชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพง, พรพิชญ ธรรมปัทม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชทานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3) : พฤษภาคม-มิถุนายน 2565.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3) : May-June 2022. ISSN: **2774-0374**

Website: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index> ; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>

.....
อัจฉรา สุ่มเกษตร และ ชัยวัฒน์ นันทศรี (2559). องค์ความรู้ภูมิปัญญาของหมอยาพื้นบ้าน กรณีศึกษา อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. TLA Research J, 9 (2), 87-104.

[120]

Citation:

สุธินี อัดถากร, สันญา เคนาภูมิ, สำราญ พิมพ์ราช, อ้นยชนก ปะวะละ, วาริช ราศรี, รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, จารุวรรณ เอกสะพัง, พรพิชญ ธรรมเปี่ยม, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. (2565). หมู่บ้านราชภัฏตามศาสตร์แห่งพระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : การกระจายความเจริญและเมืองน่าอยู่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: ระยะที่ 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 93-120.

Atthakorn, S., Kenaphoom, S., Pimratch, S., Pawala, T., Rasri, W., Srisupak, R., Iamvijam, S., Aeksapang, J., Thammapat, P., & Srisawangwong, P. (2022). Rajabhat Village According to the Kings Philosophy for Developing the Sustainable: Prosperity Distribution and Livable Town for Economy, Social and Environmental Development: Phase I. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 93-120; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.27>